

ולשנותה לכל מה שירצו – And to change it to whatever they desire

OVERVIEW

The **ברייתא** stated that the בני העיר can exchange the קופה and the תמחוי monies (with each other and also) to whatever the בני העיר choose.¹ broadens the scope of לכל מה שירצו.

נראה לרבינו תם דיכולים לשנותו אף לדבר הרשות² –

It is the view of the ר"ת that the בני העיר can change this צדקה money even for non-compulsory matters.

anticipates a difficulty:

אף על גב דאמרינן בערכין בפרק קמא (דף ו,ב ושם) –

Even though the גמרא states in the first פרק of ערכין –

האי מאן דנדב שרגא לבי כנשתא אסור לשנותה לדבר הרשות³ –

This man who donated a candle for the synagogue; it is forbidden to change it and use it for a secular purpose. It is evident from that גמרא that something which was dedicated for a מצוה (ביהכנ"ס) may not be used for a דבר הרשות –

ואמר נמי התם⁴ האומר פרוטה זו לצדקה –

And the גמרא there also states, 'one who says, 'this פרוטה is for צדקה' –

עד שלא באה ליד הגבאי מותר לשנותה⁵ –

Before the פרוטה came into the possession of the צדקה גבאי it is permitted to change this פרוטה and use it for other purposes; however –

משבאה ליד הגבאי אסור לשנותה (לדבר הרשות)⁶ –

Once it came into the possession of the גבאי it is forbidden to change it (for a קופה ותמחוי the משנה here rule that we can be משנה (even after it came ליד הגבאי), and how can) the ר"ת rule that the monies of the קופה ותמחוי may be used even לדבר הרשות?!

¹ They need not use the קופה (or תמחוי) money exclusively for קופה (or תמחוי) purposes, but rather they can exchange קופה and תמחוי monies and furthermore they can use these monies for whatever they choose.

² The בני העיר can allocate the funds for non-צדקה or non-מצוה uses; to improve the city, for instance.

³ The text of the גמרא there actually reads as follows: "ר' ישראל שהתנדב מנורה או נר לבית הכנסת אסור לשנותה סבר רבי חייא בר אבא למימר לא שנא לדבר הרשות ולא שנא לדבר מצוה, אמר ליה רב אמי הכי אמר רבי יוחנן לא שנו אלא לדבר הרשות, אבל לדבר מצוה מותר לשנותה

⁴ ו,א (בסופו).

⁵ This (seemingly) means that instead of giving this specific פרוטה (פרוטה זו) for צדקה, he may spend this פרוטה for other purposes (even for a דבר הרשות); however he must keep his promise to give (another) פרוטה to צדקה.

⁶ The הגהות deletes the words לדבר הרשות.

responds: תוספות

הכא שבני העיר משנים אותה שאני –

Here (by the ruling of the ר"ת) **since the בני העיר are changing it** (not merely the גבאי or the donor) **it is different -**

לפיכך מותר לשנותה אפילו לדבר הרשות⁷ ואפילו באה ליד הגבאי –

Therefore it is permitted to change it (through the decision of the בני העיר), **even for a דבר הרשות and even if it came into the גבאי's possession -**

וכן היה רבינו תם נוהג לתת מעות הקופה לשומרי העיר⁸ –

And so indeed was the custom of the ר"ת to give the monies of the קופה (which is designated for the poor), **to the guards of the city** (which is considered a דבר הרשות), the reason it is permitted -

לפי שעל דעת בני העיר נותנים אותם:

Because the people give צדקה to the קופה that it should be distributed **according to the will of the בני העיר** (alternately; **it was given to the שומרי העיר with the consent of the בני העיר**).

SUMMARY

A גבאי (or the donor) cannot change the צדקה [to a דבר הרשות]; however the בני העיר can change צדקה monies to be used for a דבר הרשות even for a דבר הרשות.

THINKING IT OVER

1. Can the בני העיר change from one צדקה to another without consulting the בני העיר?⁹
2. בני העיר ruled that to be משנה from צדקה to דבר הרשות requires the consent of בני העיר.¹⁰ How is it that the ר"ת distributed money from the קופה to the שומרי העיר without (seemingly) consulting the בני העיר?!
3. Seemingly when a person gives to the קופת צדקה he intends to fulfill his obligation to give צדקה;¹¹ how can the בני העיר decide to take away his צדקה?¹²

⁷ See 'Thinking it over' # 3.

⁸ See 'Thinking it over' # 2.

⁹ See סוכ"ד אות יט.

¹⁰ See footnote # 8.

¹¹ See footnote # 7.

¹² See אילת השחר.